

Biblioteka
Prozna putovanja

Naslov originala
Mary Norton
The Borrowers

Copyright
© 1953 by Mary Norton
© 2020, za srpski jezik Odiseja

Pozajmljivaci

Meri Norton

Prevela sa engleskog
Sandra Bakić Topalović

Ilustrovala
Ljiljana Grbić

Odiseja
Beograd, 2020.

Prvo poglavlje

O njima sam prvi put čula od gospođe Mej. Ne, ne ja. Kako sam to mogla biti ja – divlja, neuredna, svojehlava djevojčica koja je netremice gledala svojim ljutim očima i škrgutala zubima? Zvaćemo je Kejt. Tako je – Kejt. Mada, ime uopšte nije ni važno, ona jedva da se pojavljuje u priči.

Gospođa Mej je stanovala u dve sobe u kući Kejtinih roditelja u Londonu. Mislim da su bili u nekom srodstvu. Spavaća soba joj je bila na prvom spratu a kao dnevnu sobu koristila je deo kuće koji smo zvali „soba za doručak“. Te sobe za doručak su dobre ujutru, kada sunčevi zraci obasjavaju tost i marmeladu, ali posle podne kao da blede ispunjavajući se čudnom srebrnkastom svetlošću, sopstvenim sumrakom. Tada kroz njih provejava nekakva tuga, ali je mala Kejt tu tugu volela. Ušunjala bi se kod gospođe Mej baš pre vremena za čaj i ona bi je učila da hekla.

Gospođa Mej je bila stara, zglobovi su joj bili ukočeni i bila je... ne baš stroga, ali odisala je nekakvom samouverenošću koja je imala isti efekat. Kejt nikada nije bila nemirna kada je provodila vreme sa gospođom Mej, niti neuredna niti svojehlava i od nje je, pored heklanja, naučila mnogo stvari: kako da pravi štepove i zakrpe, kako da sredi fioke i da preko svega, poput blagoslova, položi šuškavi papir koji će sprečiti prašinu da se uvuče.

„Zašto si tako tiha, dete?“ – pitala je gospođa Mej jednog dana dok je Kejt pogrbljeno i zamišljeno sedela na tabureu. „Šta je s tobom? Maca pojela jezik?“

„Ne“, odgovorila je Kejt dok je čačkala dugme na cipeli, „izgubila sam kukicu za heklanje...“ (pravile su prekrivač za krevet od vunениh kvadrata, trebalo je da naprave još tri-deset). „Znam gde sam je ostavila“, nastavila je brzo, „stavila sam je na donju policu za knjige, odmah pored kreveta.“

„Na donju policu?“ – ponovila je gospođa Mej. Igla za heklanje presijavala joj se u ruci od vatre iz kamina. „Blizu poda?“

„Da“, rekla je Kejt, „ali tražila sam je i po podu. I ispod tepiha. Svugde. Vunica je i dalje bila na istom mestu gde sam je i ostavila.“

„O, Bože!“ – uzviknula je gospođa Mej. „Nemoj mi reći da su i u ovoj kući!“

„Da su šta u ovoj kući?“ – pitala je Kejt.

„Pozajmljivači“, rekla je gospođa Mej i kao da se osmehnula.

Kejt ju je uplašeno posmatrala. „Zar takve stvari postoje?“ – pitala je posle nekoliko trenutaka.

„Kakve?“

Kejt je trepnula.

„Pa, kao ljudi, drugi ljudi koji stanuju u kućama i... pozajmljuju stvari?“

Gospođa Mej je odložila vunicu. „Šta ti misliš?“ – pitala je.

„Ne znam“, rekla je Kejt. Odvratila je pogled i povukla dugme na ci-

pele. „Ne bi trebalo. A opet...” – podigla je pogled, „ponekad pomislim da mora biti da postoje.”

„Zašto to misliš?” – pitala je gospođa Mej.

„Zbog svih stvari koje nestaju. Zihernadle, na primer. Fabrike stalno prave zihernadle i ljudi ih stalno kupuju pa opet, nekako, nikad ih nema kada su ti potrebne. Gde su sve te zihernadle? Evo, baš sad. Gde nestaju? Ili igle”, nastavila je, „sve te igle koje je moja mama kupila – mora da ih je na stotine – nemoguće je da su svuda po kući!”

„Nisu svuda po kući, ne”, gospođa Mej se složila.

„I sve druge stvari koje stalno kupujemo. Iznova i iznova. Olovke, šibice, vosak za pisma, šnalice, čiode, naprsci...”

„I igle za šešire”, dodala je gospođa Mej, „i salvete.”

„Da, salvete”, složila se Kejt, „ali ne i igle za šešire.”

„Tu se varaš”, rekla je gospođa Mej i nastavila da hekla. „Postoji razlog za igle za šešire.”

Kejt je razrogačila oči. „Razlog?” – ponovila je. „Mislim... kakav razlog?”

„Pa, zapravo postoje dva razloga. Igla za šešire je prilično korisno oružje i...”, gospođa Mej se odjednom nasmejala, „Ali sve to zvuči kao gomila gluposti i”, oklevala je, „to je bilo tako davno!”

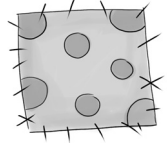
„Ispričajte mi!” – rekla je Kejt. „Ispričajte mi kako znate za igle za šešire. Jeste li ih nekad videli?”

Gospođa Mej ju je okrznula pogledom. „Pa, jesam”, rekla je.

„Ne iglu za šešire!” – uzviknula je Kejt nestrpljivo. „Te, kako rekoste da se zovu... Pozajmljivače!”

Gospođa Mej je duboko uzdahnula. „Ne”, rekla je brzo. „Nikada nisam videla nijednog.”

„Ali neko drugi ih je video”, uzviknula je Kejt „i znate sve o tome. Znam da znate!”

„Psst”, rekla je gospođa Mej, „nema razloga da vičeš!” Pogledala je dole ka Kejtinom licu i nasmejala se. A onda joj je pogled odlutao. „Imala sam brata”, rekla je nesigurno.

Kejt se podigla na kolena. „On ih je video!”

„Ne znam”, rekla je gospođa Mej i odmahнула glavom. „Stvarno ne znam!” Poravnala je vuneni kvadrat koji je držala u krilu. „Bio je tako nestašan. Svašta nam je pričao – meni i mojoj sestri – razne nemoguće stvari. Stradao je”, rekla je nežno, „pre mnogo godina na Severozapadnom frontu. Bio je pukovnik odreda. Umro je, kako su nam rekli, ‘herojskom smrću...’”

„On vam je bio jedini brat?”

„Da, mlađi brat. Mislim da je zato”, zamislila se na sekund i dalje se smešeci, „da, verovatno nam je zato pričao te nemoguće priče, neobične izmišljotine. Mislim da je bio ljubomoran što smo starije i zato što čitamo bolje od njega. Hteo je da nas impresionira. Hteo je, možda, da nas šokira. Ipak”, pogledala je u vatru, „bilo je nečeg u vezi sa njim – možda zato što smo odrastali u Indiji, okruženi misterijama, magijom i legendama – nešto zbog čega smo verovalе da je mogao da vidi neke stvari koje drugi ljudi ne mogu. Nekad bismo znale da se šali, ali nekad jednostavno nismo bile sigurne...” Nagla se unapred i, uredno kao što je to uvek činila, očistila pepeo koji je ispao iz kamina a onda, i dalje držeći četku u ruci, nastavila da gleda u vatru. „Nije bio snažan dečak. Prvi put kada je došao kući iz Indije dobio je groznicu. Propustio je celo polugodište u školi i poslat je na selo da se oporavi. U kuću stare tetke. Kasnije sam i ja otišla. Bila je to čudna stara kuća...” Okačila je četku na kuku, obrisala ruke o maramicu i nastavila s radom. „Bolje upali lampu”, rekla je.

„Ne još”, preklinjala je Kejt. „Molim vas, nastavite. Molim vas da mi ispričate!”

„Ali rekla sam ti.”

„Niste. Ta stara kuća... da li je tu video... šta je video?”

Gospođa Mej se nasmejala. „Da li je tu video Pozajmljivače? Da, tako nam je rekao. I mi smo mu poverovale. A što je najgore, izgleda da ih nije samo video već ih je i upoznao. Štaviše, postao je deo njihovih života. Zapravo, moglo bi se reći da je i sam postao Pozajmljivač...”

„Oh, morate da mi ispričate. Molim vas! Probajte da se setite. Hoću da čujem sve, od samog početka!”

„Sećam se,” rekla je gospođa Mej. „Začudo, sećam se toga bolje od nekih stvari koje su se stvarno dogodile. Možda je i to bila prava stvar. Stvarno ne znam. Vidiš, na putu natrag do Indije moj brat i ja smo delili kabinu – moja sestra je spavala sa dadiljom u sobi – i pošto su noći bile veoma tople nismo mogli da spavamo. Moj brat bi pričao satima i satima, prisećao se događaja, ponavljao razgovore, iznova i iznova mi pričao detalje. Pitao se ko su bili i šta su radili i...”

„Oni? Ko su tačno oni?”

„Zvoca, Ljusko i mala Arijeta.”

„Ljusko?”

„Da, čak im ni imena nisu bila sasvim u redu. Mislili su da imaju sopstvena imena – skroz drugačija od ljudskih – ali kad se malo zamisliš shvatiš da su i njih pozajmili. Čak i ujka Pevac i Jajoslava. Sve što su imali bilo je pozajmljeno, nisu imali ništa svoje. Ništa. Uprkos tome, govorio je moj brat, bili su lako uvredljivi i uobraženi kao da su posedovali ceo svet!”

„Kako to mislite?”

„Bili su uvereni da ljudi postoje da bi obavljali prljave poslove, da su samo ogromni robovi stvoreni da im služe. To su barem govorili jedni drugima. Ali moj brat je mislio da su, zapravo, prestrašeni. Mislio je da su zbog straha ostali mali. Svaka generacija je bila sve manja i sve skrivenija.

Ranije su u nekim delovima Engleske, čini se, naši preci rado pričali o ‘malim ljudima.’

„Da”, rekla je Kejt, „znam”.

„Danas, pretpostavljam”, nastavila je gospođa Mej polako, „ako uopšte postoje, mogao bi da ih nađeš samo u kućama koje su stare, tihe i daleko od grada, gde žive ljudi sa ustaljenim navikama. Rutine su im veoma važne: važno im je da znaju koje se prostorije koriste i kad. Retko ostaju

negde gde su ljudi nemarni, gde ima neposlušne dece ili kućnih ljubimaca.

Ova stara kuća je, naravno, bila idealna, mada je, ako pitaš neke od njih, bila malčice hladna i praznjikava.

Tetka Sofi je bila vezana za krevet zbog nekakve nesreće tokom lova dvadesetak godina

ranije, a pored nje su u kući bili samo kuvarica, gospođa Drajver, baštovan Krampfurl i vrlo retko neka sobarica ili tako neko. Čak je i moj brat, kada je stigao tamo, morao zbog groznice da bude u krevetu i čini se da Pozajmljivači prvih nekoliko nedelja nisu ni znali da postoji.

Spavao je u staroj dečjoj sobi preko puta radne sobe.

Radna soba se nije koristila – nameštaj je bio prekriven čaršavima i svugde je bilo starudija: stari kovčezi, pokvarena mašina za šivenje, radni sto, krojačka lutka, trpezarijski sto i ostareli klavir – deca

koja su ga koristila, deca tetke Sofi, odavno su odrasla, venčala se, umrla ili prosto otišla. U dečju sobu se moglo ući iz radne i moj brat je iz kreveta mogao da vidi sliku bitke na Vaterlou koja je visila

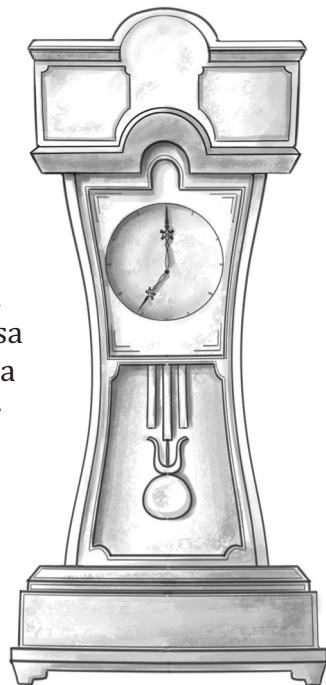
iznad kamina i viseći ugaoni kredenac sa staklenim vratima u kojem je bio izložen minijturni servis za čaj, vrlo osetljiv i star. Noću, kad bi vrata bila otvorena, mogao je da vidi osvetljeni prolaz ka stepeništu. Tešilo ga je kad

bi u sumrak video gospođu Drajver kako se penje uz stepenice i prolazi hodnikom s poslužavnikom za tetku Sofi, sa činijom keksića i visokom čašom punom vina. Kad bi krenula nazad, gospođa Drajver bi se zaustavila da smanji plamen uljane lampe sve dok ne bi postao plav a onda bi otrupkala stepeništem i nestala mu iz vidokruga između gelendera.

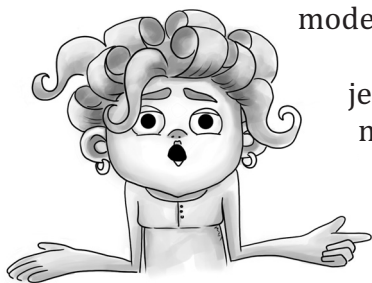
Ispod tog prolaza, u hodniku u prizemlju, stajao je sat i noću bi čuo kad označava pun sat. Bio je to dedin sat, veoma star. Gospodin Frit iz Lejton Bazarda je svakog meseca dolazio da ga navije, kao što je njegov otac dolazio pre njega i njegov deda pre njega. Kažu da za osamdeset godina (gospodin Frit to sa sigurnošću tvrdi) nikada nije stao a reklo bi se i mnogo godina pre. Najbolje je bilo to što nikada nije smeo da se pomera. Stajao je naslonjen na drveni ram a kameni pod ispod njega nikad nije riban pa je, kako je rekao moj brat, izgledao kao mala platforma.

A ispod tog sata, ispod drvenog rama, nalazila se jedna rupa...”

Drugo poglavlje

To je bila Ljuskova rupa – bastion njegovog zamka, ulaz u njegov dom. Sam dom nije bio baš blizu sata, štaviše, moglo bi se reći da je bio prilično udaljen. Između njih se protezao mračan i prašnjav hodnik od nekoliko metara, sa drvenim vratima među gredama i metalnim kapijama za zaštitu od miševa. Ljusko je koristio razne stvari kako bi napravio kapije: deo rendalice za sir, poklopac male kutije sa šarkom, pocinkovane ručke od stare komode za meso, žičane mlatilice...

„Nije da se plašim miševa“, govorila je Zvoca, „samo ne mogu da podnesem njihov miris“. Arijeta ju je uzalud preklinjala da usvoje jednog malog miša, još slepog mišića kojeg će vaspitati – „kao što je to radila Jajoslava“. Ali Zvoca je samo

zveknula poklopcima od šerpi i uzviknula: „I vidi šta se desilo Jajoslavi!“

„Šta?“ – pitala je Arijeta. „Šta joj se dogodilo?“ Niko joj nikada nije odgovorio.

Samo je Ljusko znao put kroz vijugave prolaze do rupe ispod sata. I samo je Ljusko znao da otvori kapije na kojima su bile komplikovane brave napravljene od šnala za kosu i

pribadača. Njegova žena i ćerka su vodile zaštićen život u prijatnim prostorijama ispod kuhinje, daleko od rizika i opasnosti užasne kuće iznad njih. Ali u zidu od cigle, baš iznad nivoa kuhinjskog poda, nalazila se rešetka kroz koju je Arijeta mogla da vidi baštu – deo šljunkovite staze i humke na kojoj su krokusi cvetali u proleće i nad kojom se naginjalo cveće drveta koje nije mogla da vidi, a leti cvetale azaleje. Tamo su dolazile ptice koje su ključale, cvrkutale i ponekad se svađale.

„Svi ti sati koje tračiš na ptice”, govorila je Zvoca, „a kad treba nešto da uradiš nikad nemaš vremena! Ja sam rasla u kući”, nastavila je, „bez rešetke. I svi smo bili srećniji bez nje. A sad idi i donesi mi krompir.”

To je bio dan kada je Arijeta nekoliko puta ljutito šutnula krompir koji je kotrljao iz ostave kroz prašnjavi hodnik ispod podnih dasaka, zbog čega se baš brzo otkotrljao u kuhinju u kojoj je Zvoca stajala nad šporetom.

„Eto ti ga sad”, viknula je Zvoca ljutito, „samo što nisam upala u lonac sa supom. I kad sam rekla krompir nisam mislila na ceo krompir. Uzmi *makaz* i odseci parče”.

„Nisam znala koliko si htela”, promrmljala je Arijeta dok je Zvoca, gundajući i šmrkćući, skidala polovinu makazica za nokte sa kuke na zidu. Zasekla je koru krompira.

„Skroz si ga uništila”, gundala je. „Ne možeš ga otkotrljati nazad kroz onu prašinu kad je zasečen”.

„Kakve veze ima?“ – rekla je Arijeta. „Ima ih koliko hoćeš.“

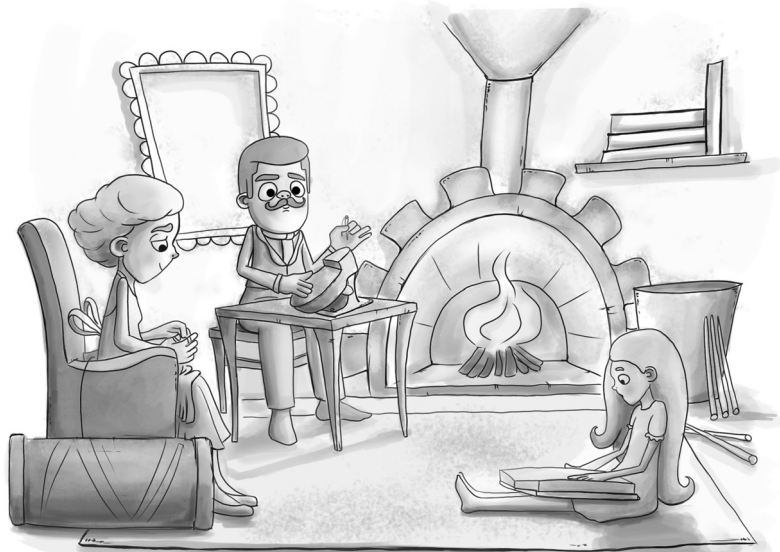
„Baš lepo. Ima ih koliko hoćeš. Shvataš li“, nastavila je Zvoca ozbiljno dok je spuštala polovinu makazica, „da tvoj siroti otac žrtvuje život svakog dana kad ide da pozajmi krompir?“

„Mislila sam“, rekla je Arijeta, „da ih ima još dosta u ostavi“.

„Gubi mi se s očiju“, odgovorila je Zvoca užurbano, „šta god da si mislila. Moram da spremim večeru.“

Arijeta je otišla u dnevnu sobu. Vatra je gorela i soba je izgledala svetlo i udobno. Zvoca je bila ponosna na svoju dnevnu sobu: zidovi su bili oblepljeni delovima starih pisama izvađenih iz korpe za smeće. Zvoca ih je aranžirala tako da se ispisani redovi uzdižu u vertikalnim linijama od poda do plafona. Na zidovima su visile slike kraljice Viktorije u nekoliko različitih boja. To su bile poštanske markice koje je Ljusko pre nekoliko godina pozajmio iz kutije za markice koja se nalazila u sobi za doručak. Tu je bila i lakirana kutija za sitnice, iznutra obložena tkaninom, sa otvorenim poklopcem, koju su koristili kao kovčeg, kao i komoda sa fiokama napravljena od kutija za šibice. U sobi se nalazio okrugli sto sa stolnjakom od crvenog somota koji je Ljusko napravio od drvenog dna kutije za lekove i izrezbarenog postolja šahovske figure lovca (zbog toga je nastao ozbiljan problem kada je najstariji sin tetke Sofi tokom jedne svoje posete pozvao sveštenika na partiju šaha posle večere. Roza Pikhačet, koja je u to vreme radila kao sobarica, morala je da dâ otkaz. Nedugo posle njenog odlaska primetili su da još neke stvari nedostaju i od tog trenutka je gospođa Dražver dobila titulu nadzornice). Sam lovac – odnosno njegova bista, da tako kažemo – stajao je na stubu u ćošku. Izgledao je vrlo otmeno i sobi davao poseban šmek kakav mogu dati samo statue.

Pored ognjišta se nalazila nakrivljena polica sa knjigama, Arijetina biblioteka. Nju je činilo nekoliko minijature izdanja koje su Viktorijanci voleli da objavljuju, a koja su Arijeti izgledala kao one ogromne crkvene Biblije. Tu je bila Brajsova „Palčićeva Svetska gazeta” koja je uključivala poslednje izmene; Brajsov „Palčićev Rečnik” sa kratkim objašnjenjima naučnih, filozofskih, književnih i tehničkih termina; Brajsova edicija Šekspirovih komedija u kojoj je bio i autorov predgovor; još jedna knjiga s praznim stranicama koja se zvala „Beleške”; i poslednja, ali ne i najmanje važna, Arijetina omiljena: Brajsov „Palčićev dnevnik i knjiga lepih misli” u kojoj su bile misli za svaki dan u godini, a umesto predgovora životna priča čoveka po imenu General Palčić koji je bio oženjen devojkom po imenu Mersi Lavinija Bamp. U knjizi je bila ilustracija para koji stoji ispred kočije koju su vukli konji veličine miševa. Arijeta nije bila glupa. Znala je da konji ne mogu biti maleni kao miševi, ali nije shvatala da bi Palčić, visok skoro pola metra, Pozajmljivačima izgledao kao džin.

Arijeta je iz ovih knjiga naučila da čita. Naučila je i da piše tako što se nagingjala u stranu i prepisivala redove sa zidova. Uprkos tome nije baš redovno vodila dnevnik iako bi često posezala za lepim mislima. Zbog njih se osećala dobro. Današnja misao je glasila: „Uvek može dalje i gore”, a ispod toga: „Garterov red, osnovan 1348. godine”. Ponela je knjigu do kamina gde je sela i podigla noge na ivicu.

„Šta to radiš, Arijeta?” – čuo se Zvocin glas iz kuhinje.

„Pišem dnevnik.”

„Oh”, uzviknula je Zvoca kratko.

„Šta si htela?” – pitala je Arijeta. Osećala se prilično bezbedno. Zvoca je volela kad piše, ohrabrivala je svaki vid kulture. Ona lično, neuka sirotica, nije umela čak ni abecedu da izrecituje.

„Ništa, ništa”, odgovorila je Zvoca i ljutito lupila sudovima, „možemo i posle”.

Arijeta je izvadila olovku. Bila je to mala bela olovka na čijem je vrhu visio svileni konac koja je u Arijetinim ručicama izgledala kao oklagija.

„Arijeta!” – ponovo se čuo Zvocin glas iz kuhinje.

„Da?”

„Dodaj malo u vatru, hoćeš li?”

Arijeta je napregnula mišiće i sklonila knjigu iz krila, uspravljajući je na podu. Kao gorivo su koristili vosak od sveća koji su držali u metalnoj limenci od senfa i vadili ga kašikom. Arijeta je dodala vrlo malo kako ne bi uznemirila plamen i ostala pored vatre da upija toplotu. Bio je to divan kamin koji je napravio Arijetin deda od zupčanika sa prese za ceđenje voća koja se nalazila u štali. Špicevi zupčanika bili su osvetljeni zracima vatre koja je gorela između njih. Iznad se nalazio odžak napravljen od malog bronzanog levka okrenutog naopačke koji je nekada bio deo uljane lampe iz hodnika na spratu. Na levak se nastavljalo nekoliko

cevčica kroz koje je dim odlazio skroz gore do kuhinjske ventilacije. Vatru su ložili šibicama i voskom. Kada se razbuktala, zagrejala je gvožđe na kojem je Zvoca krčkala supu u metalnom naprstku a Arijeta pekla lešnike. Zimske večeri su ponekad bile veoma prijatne.

Arijeta je čitala naglas iz knjige u

krilu, Ljusko je sedeo za obućarskim kalupom (nekada je bio obućar i pravio je obuću od dečjih rukavica, sada ih je, avaj, pravio samo za svoju porodicu), a Zvoca je, konačno mirna, sedela i štrikala.

Zvoca je za štrikanje džemperića i čarapica koristila pribadače sa crnim vrhom ili male igle za krpljenje. Pored nje je stajao veliki kalem svilenog ili pamučnog konca, visok kao sto. Ponekad bi se, ako bi prejako povukla konac, kalem preturio i otkotrljao u prašnjavi hodnik, pa je Arijeta morala da ga vraća, pažljivo namotavajući konac dok ga je kotrljala nazad.

Pod dnevne sobe je bio prekriven crvenom salvetom koja je bila topla i mekana, čak je i upijala sve što se prospe. Zvoca ju je povremeno menjala ako ih je bilo Gore, ali otkako je tetka Sofi bila prikovana za krevet, gospođa Drajver nije kupovala salvete, osim kada su im dolazili gosti. Zvoca je volela stvari koje ne moraju da se peru jer je sušenje ispod poda bilo vrlo teško. Vode su imali u izobilju, i tople i hladne, zahvaljujući Ljuskovom ocu koji ih je prikačio na kuhinjski bojler. Kupali su se u činiji za supu u kojoj je nekad stajala pačja pašteta. Zatvarali bi je poklopcem kada završe sa kupanjem da ljudi ne bi ništa stavljali unutra. I sapun je stajao u prostoriji u kojoj se pralo suđe. Na zidu je visio ogroman komad s kog su sekli parčice. Zvoca je volela onaj s ugljem, ali Arijeta i Ljusko su više voleli onaj s mirisom sandalovine.

„Šta sad radiš, Arijeta?” – začuo se Zvocin glas iz kuhinje.

„I dalje pišem dnevnik.“

Arijeta je ponovo podigla knjigu u krilo. Liznula je vrh olovke i zamišljeno gledala u daljinu. Dozvoljavala je sebi jedan sitan red po strani kad bi se setila da piše jer je bila ubeđena da nikad neće imati drugi dnevnik. Ako bi mogla da ispiše dvadeset redova na svakoj strani, dnevnik bi joj trajao dvadeset godina. Imala ga je već dve godine i danas je, 22. maja, pročitala ono što je pisala godinu dana pre: „Mama ljuta“. Još malo je razmislila a onda je ispod reči „mama“ stavila znak za ponavljanje a ispod reči „ljuta“ upisala „zabrinuta“.

„Šta si ono rekla da radiš, Arijeta?“ – čuo se Zvocin glas iz kuhinje.

Arijeta je zatvorila knjigu. „Ništa“, rekla je.

„Hajde onda budi dobra devojčica i iseckaj mi ovaj luk. Tata će kasniti večeras...“

Treće poglavlje

Arijeta je duboko uzdahnula. odložila dnevnik i krenula u kuhinju. Uzela je kolut luka od Zvoce i prebacila ga preko ramena kako bi dohvatila parče žileta.

„Pobogu, Arijeta”, viknula je Zvoca, „ne na čist džemper! Hoćeš da smrdiš kao kanta za đubre? Evo, uzmi *makaz*...”

Arijeta je prošla kroz kolut luka kao kroz hula-hop i počela da ga secka na komadiće.

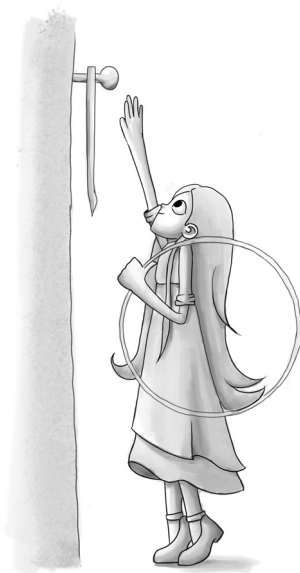
„Tata kasni”, promrmljala je Zvoca, „i ja sam kriva za to, moglo bi se reći. O bogo moj, volela bih da nisam...”

„Da nisi šta?” – pitala je Arijeta očiju punih suza. Glasno je šmrknula i poželela da obriše nos o rukav.

Zvoca je zabrinuto sklonila pramen kose s lica. Odsutno je gledala u Arijetu.

„Ona šoljica za čaj koju si slomila...” – rekla je.

„To je bilo pre nekoliko dana”, počela je Arijeta trepćući i ponovo šmrknula.

„Znam, znam. Nisi ti, ja sam. Nije važno što je slomljena već ono što sam rekla tvom tati.”

„Šta si mu rekla?”

„Pa, rekla sam samo da je ostatak servisa tamo gore, to sam mu rekla – da je tamo gde je uvek i bio, u kredencu u radnoj sobi.”

„Ne vidim šta je tu loše”, rekla je Arijeta dok je ubacivala komadiće luka u supu.

„Ali taj kredenac je tako visoko!” – uzviknula je Zvoca. „Moraš da se popneš uz zavesu da ga dohvatiš. A tvoj otac je u godinama...” Naglo je sela na pampur od šampanjca. „Oh, Arijeta, šta bih dala da to nikad nisam spomenula!”

„Ne brini”, rekla je Arijeta, „tata zna šta radi”. Povukla je gumeni poklopac bočice od parfema iz cevi sa toplom vodom i sačekala da nekoliko kapi padne u limeni poklopac flašice od lekova. Dodala je malo hladne vode i počela da pere ruke.

„Možda”, rekla je Zvoca. „Ali toliko sam ga gnjavila time! Kao da je šoljica za čaj važna! Tvoj ujka Pevac nikad nije pio iz bilo čega drugog osim iz šoljice od žira i doživeo je duboku starost i smogao je snage da emigrira. Porodica moje majke je imala samo jedan koštani naprstak koji su svi delili. Ali jednom kad imaš šoljicu za čaj, razumeš šta ti pričam...”

„Da”, rekla je Arijeta dok je brisala ruke peškirom od zavoja.

„Nego, ta zavesa”, uzviknula je Zvoca. „Ne može da se vere o zavesu u tim godinama. Ne preko pompona na rubovima!”

„Može ako koristi čiodu”, rekla je Arijeta.

„Čiodu! I na to sam ga navela! Uzmi iglu za šešir, rekla sam mu, i nalepi malo trake na vrh i tako se popni. To je bilo onda kad sam htela smaragdni sat iz Njene spavaće sobe da mi meri vreme dok kuvam.” Zvocin glas je podrhtavao. „Tvoja majka je zla žena, Arijeta. Zla i sebična, eto šta je!”

„Znaš šta?” – pitala je Arijeta odjednom.

Zvoca je obrisala suzu s obraza. „Ne”, rekla je bezvoljno. „Šta?”

„Ja bih mogla da se popnem uz zavesu.”

Zvoca je ustala. „Arijeta, kako se usuđuješ da mrtva 'ladna izjaviš tako nešto?”

„Ali mogla bih! Mogla bih! Mogla bih da pozajmljujem! Znam da bih mogla!”

„Oh!” – zabezeknula se Zvoca. „Oh, ti grozna, bogohulna devojčice! Kako možeš da kažeš tako nešto?” – sručila se na pampur-stolicu. „Dotle je došlo?!”

„Dobro, mama, molim te”, preklinjala je Arijeta, „ne uzbuđuj se.”

„Ali zar ne vidiš, Arijeta...” – uzdahnula je Zvoca. Gledala je ka stolu kao da je pogledom tražila reči a onda, konačno, uspravila ozbiljno lice. „Jadno moje dete”, rekla je, „ne govori tako o pozajmljivanju. Ti ne znaš, i hvala Bogu nikad nećeš ni znati”, glas joj je prešao u šapat, „kako je tamo gore...”

Arijeta je ćutala. „Kako je gore?” – upitala je posle nekoliko trenutaka.

Zvoca je obrisala lice keceljom i popravila frizuru. „Tvoj ujka Pevac”, počela je, „Jajoslavin tata...” – iznenada je začutala. „Slušaj!” – rekla je. „Šta je to?”

Čula se tiha vibracija u drvetu, zvuk udaljenog kliktaja. „To je tvoj otac!” – viknula je. „Vidi na šta ličim? Gde je češalj?”

Imali su češalj: mali metalni češalj za obrve iz osamnaestog veka iz kredenca u sobi za crtanje odozgo. Zvoca ga je provukla kroz kosu i umila oči crvene od suza. Kada je Ljusko ušao osmehnula se i poravnala kecelju.

